

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojalaiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

Kelan näkemyksen mukaan yleisiin säännöksiin tehdyt täsmennykset ovat perusteltuja. Erityisesti 2 §:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen laajennus sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan sekä henkilötietojen käsittelyyn, joka tapahtuisi SEU V osaston 2 jaksossa tarkoitettuun yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyen, on perusteltu kansallinen ratkaisu. Ratkaisu on omiaan lisäämään henkilötietojen käsittelyn yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta. Sääntelyn täsmentäminen vähentää epäselvyyttä sovellettavasta lainsäädännöstä ja poistaa asetuksen ja kansallisen lainsäädännön rinnakkaisen soveltamisen mahdollisesti tuomia aukkoja.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä tarkennetaan henkilötietojen käsittelyä erityisesti julkisella sektorilla ja asetuksen hengen mukaisesti kansallinen säännös on tarpeen. Kela näkee tämän tuovan nykyiselle toiminnalleen selkeän oikeusperusteen, mutta luo lisäksi erityislainsäädännöllisiä tarpeita. Esimerkiksi rekisteröityjen oikeuksien rajoittaminen ja mahdolliset suojatoimet tultaneen tekemään edelleen hallinnonalan omissa erityislaeissa. Kela käsittelee pääasiassa tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia tietoja. Mietinnön tavoitteena on toisaalta ollut erityissääntelyn purkaminen ja tämä kokonaisuus saattaa asettaa haasteita jatkotyölle Kelan sujuvan ja asiakaslähtöisen toiminnan takaamiseksi.

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

Kelan näkemyksen mukaan 5 § ja 6 §:n ottaminen yleislakiin on perusteltua. Vakuutuslaitoksia koskeva erityissääntely tarpeellinen nykyisen henkilötietolain tapaan.

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

15 vuotta

Ikärajaa koskevat perustelut

Kela ei nykyisessä toiminnassaan tarjoa asetuksessa tarkoitettuja suostumukseen perustuvia tietoyhteiskunta palveluita lapsille, mutta mielestämme yleisesti ikärajan tulisi olla Suomessa sama kuin muissa EU-maissa, vähintään on pyrittävä samaan ikärajaan muiden Pohjoismaiden ja Viron kanssa, jos laajempaa yhteisymmärrystä ei saavuteta. Kelan näkemys on, että 15 vuoden ikäraja olisi kansallisesta näkökulmasta yhdenmukainen muun lainsäädännön kanssa. Esimerkiksi hallintolain 14 §:n mukaan 15 vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

Pykälä on yhdenmukainen hallintolainkäyttölain suullista käsittelyä koskevien 37 ja 38 §:n kanssa. Suullinen käsittely toimii myös seuraamuslautakunnassa osaltaan oikeusturvan takeena. Suullisen käsittelyn mahdollisuus on järkevä oikeusturvaa ja kuulluksi tulemisen tunnetta lisäävä linjaus. Hallinto-oikeus on nähdäksemme oikea taho käsittelemään nämä luultavasti lukumäärältään varsin vähäiset asiat.

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

Näkemyksemme on, että luvussa on kattavasti ja asianmukaisesti käyty läpi valvontaviranomaisen tehtäviä, henkilöstöä ja viranomaisen toiminnassa noudatettavaa menettelyä koskevat seikat.

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.

Myös tämä pykälä toimii osaltaan rekisteröidyn oikeusturvan takeena.

Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

kyllä, mutta sakkojen enimmäismäärää tulisi madaltaa viranomaisten ja julkishallinnon elinten osalta

Perustelut

EU-asetuksen säännöt koskevat sekä julkkista että yksityistä sektoria ja lähtökohtaisesti kaikkia rekisterinpitäjiä ja henkilötietojen käsittelijöitä. Kela puoltaa näkemystä, että yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten seuraamusten tulisi olla myös yhdenmukaisia.

Kela kannattaa mietinnössä esitettyä näkemystä, että julkiselle hallinnolle määrättävien sakkojen määrä tulisi lainsäädännössä määritellä siten, että enimmäismäärät ovat huomattavasti asetuksessa määriteltyjä alhaisemmat. Lisäksi Kela kiinnitti huomioita mietinnössä esitettyyn seikkaan, että hallinnollisten sakkojen yläpäättä tulisi soveltamaan vain törkeimpien rikkomusten osalta. Lisäksi valvontaviranomainen voisi käyttää harkintavaltaansa ja antaa rekisterinpitäjälle sakkojen sijaan myös esimerkiksi huomautuksen. Sakkojen määrääminen tulisi olla muiden toimien jälkeen viimesijainen sanktio. Tulevaisuudessa esimekiksi sote-sektorilla tulee olemaan entistä enemmän julkisen ja yksityisen palvelun tietokokonaisuuksien yhdistelmiä, jolloin myös seuraamuksissa tulee olla samuutta. Kun julkisilla viranomaisilla on oma tiukka laillisuusvalvonta, voi viimesijaisen sanktion käyttö olla vähäisempi, mutta kuitenkin mahdollisuutena sen tulee olla olemassa.

Samalla voisi tarkemmin käsitellä myös tietosuojaviranomaisen muita sanktioimismahdollisuuksista, kuten mahdollisuudesta antaa huomautus sakon sijaan.

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

-

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

-

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

-

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suojaustoimista

Kelan kannattaa esitettyjen poikkeusten ottamista tietosuojalakiin, jotta ei tarpeettomasti vaaranneta tieteellisen ja historiallisen tutkimustarkoituksen toteutumista. Sama koskee tilastointia.

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

Tämä säädös, kuten koko 5 luku, edellyttää kuitenkin, että myös julkisuuslaki uudistetaan tästä näkökulmasta.

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuojarikosta koskevasta 9 §:stä.

-

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

Lain valmistelutyö on tehty asiantuntevasti ja itse asetuksen vaikeaselkoisuudesta huolimatta lakiesitys on selkeä. Lain soveltamisen kannalta on tärkeää, että ehdotus noudattelee nykyisen henkilötietolain sisältöä ja osittain rakennetta. Ehdotettu lainsäädäntö on pääsääntöisesti riittävä, joskin joitakin tarkennustarpeita on. Keskeisintä olisi kuitenkin saada säädettyä yksi yleislaki, jolla korvattaisiin valtaosa erityislaeissa kirjatusta muista kuin käsittelytarpeen ilmaisevista määräyksistä. Tämä yksinkertaistaisi toimintaa ja yhtenäistäisi käytäntöjä, joilla on suora positiivinen vaikutus lainsäädännön toteutettavuuteen tietojärjestelmissä.

Etenkin tieteellisen tutkimuksen ja tilastoinnin nykytilaa vastaavat mahdollisuudet on otettava esityksessä esitetyin tavoin huomioon.

Arkistointia tai pitkäaikaissäilyttämistä ei ole määritelty itsenäisiksi käsittelyperusteiksi ja täsmentäminen jää arkistolainsäädännön uudistamisen valmisteluun. Yleisen edun mukaiset arkistointitarpeet katsotaan yhdenmukaisiksi asetuksessa mainitun alkuperäisen käsittelyn tarkoitusten kanssa.

Arkistoinnin yhteydessä mainittu tietojen minimoinnin periaate voi johtaa tietojen anonymisointiin, jonka jälkeen tietojen yhdistely yksilötasolla eri rekisteristä on mahdotonta. Tietojen minimoinnin periaatetta olisi hyvä selkeyttää arkistointiin liittyvässä valmisteilla olevassa lainsäädännössä.

Henkilötunnuksen käyttö arkistoinnissa tulisi sallia, jotta tietojen käyttö asetuksen määritelmän mukaiseen tieteelliseen tutkimukseen olisi mahdollista.

Koska ehdotettu tietosuojalaki jättää paljon asioita säädettäväksi sektorikohtaisesti eri hallinnonaloilla, voi tämä johtaa jopa sektorikohtaisen lainsäädännön lisääntymiseen. Työryhmän tavoite oli kuitenkin luopua tarpeettomasta erityissääntelystä.

Brummer Raila
Kansaneläkelaitos